

JERRY DE BRIE

Fietssnelwegen

De Vlaamse overheid wil fietsen naar het werk zoveel mogelijk stimuleren. Fietssnelwegen, die op het Bovenlokaal Functioneel Fietsrouten netwerk liggen, vormen daarin een belangrijke schakel. Samen met de provincies en de lokale besturen wil Vlaanderen daarom sterk inzetten op fietssnelwegen.

Interview

‘Zo weinig mogelijk stops’

Vandaag liggen er al ettelijke kilometers fietssnelwegen in Vlaanderen. De aanleg van fietssnelwegen is ook een speerpunt voor het Vlaams fietsbeleid van de komende jaren. Jan Pelckmans, de Vlaamse fietsmanager, licht toe.

Hoe lang bestaan fietssnelwegen al?

“Het concept ‘fietssnelweg’ duikt al op in de eerste uitgave van het Vademecum Fietsvoorzieningen dat dateert uit 2002, als synoniem voor non-stop hoofdroute. De hoofdroutes werden door de provincies geselecteerd bij de opmaak van het Bovenlokaal Functioneel Fietsrouten netwerk (BFF) tussen 1999 en 2001. Het zijn (potentieel) intensief gebruikte, kwalitatief hoogwaardige routes. Bij de volgende herziening van het Vademecum zullen de ‘fietssnelwegen’ extra aandacht krijgen.”

regio’s waar al veel gefietst wordt en met belangrijke attractiepolen op fietsbare afstand. Meer fietsers betekenen minder files rond en tussen de grote steden. De ontvlechting van het fietsverkeer en het autoverkeer maakt dat de lat op het vlak van veiligheid en comfort hoog kan gelegd worden. De toegenomen aandacht loopt voor een stuk ook parallel met de toename van de verkoop van elektrische fietsen. Deze fietsen vergroten de mogelijke actieradius voor dagelijkse fietsers tot een afstand van 10 à 15 km. Dit opent perspectieven voor investeringen in hoogwaardige fietsinfrastructuur in dicht bevolkte, congestiegevoelige regio’s. Het is belangrijk dat deze fietsers een gemiddelde rijnsnelheid van 20 km/u kunnen aanhouden op een veilige manier, dus met zo weinig mogelijk stops.”

Wie is de drijvende kracht achter de fietssnelwegen?

“Voor de continuïteit van de routes is het belangrijk dat de aanleg niet bij gemeentegrenzen stopt. Als subsidiërende overheid (via het Fietsfonds) en via de aanleg van fietstunnels en fietsbruggen, is de Vlaamse overheid een belangrijke partner van de provincies en de gemeenten. De provincies spelen een belangrijke rol bij de aanleg van fietssnelwegen en de promotie ervan. Door de provinciale mobiliteitscharters dit voorjaar te ondertekenen, hebben minister Crevits en de vijf provincies deze samenwerking extra vorm gegeven. Eens de fietssnelweg is aangelegd, staan de lokale overheden in voor het onderhoud zoals winterdienst, vegen en kleine herstellingen.”

“Op fietssnelwegen is het belangrijk dat fietsers een gemiddelde rijnsnelheid van 20 km/u kunnen aanhouden op een veilige manier.”

Jan Pelckmans,
Vlaams fietsmanager

PIT DE JONGE

Fietssnelwegen winnen aan belang en populariteit. Heeft u daar een verklaring voor?

“De landen die in functioneel fietsverkeer het best presteren – Nederland en Denemarken – zetten in op fietssnelwegen. Hun succes verspreidde zich als een lopend vuurtje door Europa. Het verbaast dus niet dat ook in Vlaanderen de aanleg van fietssnelwegen bovenaan de agenda staat. Investeren in fietssnelwegen rendeert in verstedelijkte

Wat kan een fietser verwachten op een fietssnelweg?

“Fietssnelwegen liggen zoveel mogelijk in een eigen bedding en zijn voorbehouden voor fietsers en mogelijk andere gebruikers, zoals voetgangers. Sommige jaagpaden zijn ook als fietssnelweg geselecteerd. Die hebben natuurlijk een apart statuut, gelet op het medegebruik door dienstvoertuigen, aangelegden, ... Een ander belangrijk kenmerk van een fietssnelweg is het feit dat er zo weinig mogelijk stops zijn ingelast. In de praktijk komt het er vaak op neer dat kruispunten worden beveiligd door fietstunnels en -bruggen.”

Op fietssnelwegen kunnen ook andere weggebruikers worden toegelaten. Normaal vormt dit geen probleem, al zijn conflicten wel mogelijk. De Vlaamse overheid ontwierp daarom een hoffelijkheidscode. Die roept op tot wederzijds respect en verdraagzaamheid. Meer info op www.ikfietshoffelijk.be.

STAD LOKEREN

Barrières op fietssnelwegen worden opgelost met bruggen of tunnels. Deze fietsbrug over de Durme was een samenwerking van de stad Lokeren, Waterwegen en Zeekanaal en de provincie Oost-Vlaanderen.

Fietstunnel in Hove.

PROVINCIE ANTWERPEN

Antwerpen: Fietsostrade Antwerpen – Mechelen

23 km - station Antwerpen-Centraal → station Mechelen-Nekkerspoel

De fietsostrade loopt door verschillende gebieden: stads- en dorpskern, stationsomgeving, landelijk gebied, ... Het grootste deel van de fietsostrade (19 km) is een vrije fietsweg, waarvan 9 km naast een bestaande weg en 10 km volledig vrij. De overige 4 km van de fietsostrade verloopt over autoluwe wegen waar verkeersremmende maatregelen worden genomen. Waar mogelijk zijn ongelijkgrondse oversteken voorzien.

- **Materiaal:** rode beton (bij voorkeur), bruinrode asfalt en rode betonstraatstenen
- **Kruisingen:** Fietstunnels in Mortsel en Hove. Er is ook een fietstunnel in aanbouw in Duffel. Er zijn 3 fietsbruggen in Duffel en 1 in Mechelen. Ook nog een in voorbereiding in Berchem. Dankzij de vele fietstunnels en -bruggen over heel het tracé zal het fietsverkeer over ongeveer 11 km volledig conflictvrij verlopen.

- **Ontwerp en aanleg:** Deze fietsostrade wordt gefaseerd aangelegd. Doelstelling is om het volledige traject befietsbaar te hebben tegen 2015.
- **Verlichting:** Klassieke verlichting. Langs de nog aan te leggen fietswegen komt LED-verlichting.
- **Bewegwijzering:** Momenteel alleen op het traject Antwerpen-Kontich: overzichtsborden aan het station en pijlen onderweg. Op het traject Kontich-Mechelen plaatst de provincie pas na de voltooiing wegwijzers.
- **Andere weggebruikers?** Enkel op de delen in gemengd verkeer (4 km). In Kontich is een stuk waar landbouwverkeer is toegelaten.

Overzichtsbord station Antwerpen Berchem.

PROVINCIE ANTWERPEN

Vlaams-Brabant: fietsroute Halle – Brussel

14 km door Vlaams-Brabant, vervolg richting Tubize en Charleroi

De fietssnelweg tussen Halle en Brussel loopt langs het jaagpad op de rechteroever van het kanaal Charleroi-Brussel. Ze loopt door de sterk verstedelijkte en geïndustrialiseerde kanaalzone, langs meerdere kernen, veel bedrijven en parallel met de spoorlijn. Het traject loopt overwegend langs een groene buffer. De route maakt deel uit van het FietsGEN. Het is ook een hoofdroute in het BFF. De provincie voorziet vanaf 2014 verhoogde subsidies in samenwerking met de Vlaamse overheid om sommige delen te optimaliseren.

- **Materiaal:** Beton.
- **Kruisingen:** Vandaag kruist de route met andere wegen op de meeste locaties gelijkgronds. Samen met Waterwegen & Zeekanaal wil de provincie een aantal kruisingen veiliger en ongelijkgronds inrichten.
- **Ontwerp en aanleg:** Hoofdzakelijk jaagpad van ongeveer 3 m breed, ter hoogte van centrum Halle dubbelrichtingsfietspad.
- **Beheer:** De meeste delen worden beheerd door Waterwegen & Zeekanaal. W&Z heeft enkele betonplaten vervangen op de kanaalroute en doet ook veiligheidsmaatregelen. Alleen ter hoogte van het stadscentrum van Halle loopt de route langs bestaande gemeentewegen.

- **Bewegwijzering:** De route is opgenomen in het knooppuntennetwerk en wordt in de loop van 2014 ook functioneel bewegwijzerd.
- **Andere weggebruikers:** Dienstverkeer voor het beheer van het kanaal, voetgangers ter hoogte van het centrum van Halle.
- **Gebruik:** De provincie onderzoekt het

fietsverkeer op de kanaalroute. Op de drukste locatie aan de Sluis van Ruisbroek werden tussen 1 mei en 30 juni 30.254 fietsers geteld. Gemiddeld werden er 466 fietsen per weekdag geteld. Ook in het weekend is de route erg populair met soms meer dan 1.000 fietsbewegingen op een dag.

Vooraf pendelaars gebruiken deze fietssnelweg.

JERRY DE BRIE

Oost-Vlaanderen: Fietssnelweg Gent – Antwerpen

43 km - door Gent, Destelbergen, Lochristi, Lokeren, Waasmunster, Sint-Niklaas en Beveren.

De provincie Oost-Vlaanderen wordt doorkruist door rivieren en kanalen, (oude) spoor- en trambeddingen. Deze hoofdassen vormen een breedmazig net. Het provinciebestuur wil langs deze assen een netwerk van fietssnelwegen uitbouwen. De fietssnelweg tussen Gent en Antwerpen heeft in dit netwerk prioriteit. Deze fietssnelweg is nog niet volledig af. De missing links worden ten laatste tegen 2018 weggewerkt.

- **Materiaal:** Asfalt of beton met een breedte van 2,5 tot 3 m.
- **Kruisingen:** Er is een fietstunnel in Sint-Niklaas. De stad Lokeren heeft met steun van de provincie en

Waterwegen en Zeekanaal op het tracé een nieuwe fietsbrug over de Durme gerealiseerd.

- **Ontwerp en aanleg:** De dienst Mobiliteit van de provincie ontwerpt haar fietspaden zelf en heeft hiervoor een technisch team van 2 bouwkundig ingenieurs, een landmeter en 2 tekenaars in dienst, ondersteund door (beleids)medewerkers.
- **Bewegwijzering:** De provincie zorgt voor (gratis) uniforme bewegwijzering. Hierin wordt extra geïnvesteerd.
- **Andere weggebruikers?** Geen. Heel lokaal over korte afstand een landbouwer.

De provincie voorziet uniforme wegwijzers.

Het Guldensporenpad is over de hele lengte verlicht.

West-Vlaanderen: Guldensporenpad

10 km - Tussen Marke en Zwevegem – Knokke

Het Guldensporenpad verbindt Marke met Zwevegem en loopt onder meer via het station en centrum van Kortrijk. In het BFF is het Guldensporenpad als hoofdroute opgenomen. Het is ook een belangrijke schakel in het recreatieve knooppuntennetwerk. Het Guldensporenpad ligt deels naast een bestaande spoorlijn en deels op een oude spoorwegbedding. Om achtergelegen garages te bereiken tussen Zwevegem-centrum en Zwevegem - Knokke is een aparte garageweg aangelegd.

- **Materiaal:** Asfalt, breedte 3 m
- **Kruisingen:** In het voorjaar 2013 werd een fietstunnel onder de N391 in Zwevegem gerealiseerd.
- **Voorrang:** Vanaf Marke tot Zwevegem heeft de fietser voorrang. In het centrum van Zwevegem ontbreekt nog een stuk. Dit

wordt aangepakt de komende jaren. Vanaf het centrum van Zwevegem tot Zwevegem – Knokke heeft de fietser geen voorrang, maar in dit verkeersluw gebied hoeft de fietser zelden te stoppen. Wel is de rijweg op 1 loper gebracht, zodat het gemotoriseerd verkeer moet afremmen.

- **Ontwerp en aanleg:** Het Guldensporenpad werd door de dienst Mobiliteit van de provincie aangelegd in overleg met de betrokken actoren. AWV was trekker voor de realisatie van de fietstunnel onder de gewestweg N391.
- **Verlichting:** Het Guldensporenpad is over het volledige traject verlicht met klassieke verlichting.
- **Andere weggebruikers:** Wandelaars en joggers.

Limburg: Lijn 18

40 km - Van Genk tot Hamont-Achel

Lijn 18 is een oude spoorverbinding die het Genkse mijngebied moest ontsluiten naar de IJzeren Rijn. De lijn verbindt Midden-Limburg met het noorden van de provincie. Over het volledige tracé werd de spoorinfrastructuur ontmanteld en is er een fietspad op een eigen bedding aangelegd. Lijn 18 maakt volledig deel uit van het BFF. De route is ook een belangrijke schakel in het recreatieve knooppuntennetwerk.

- **Voorrang:** Het grootste gedeelte van de fietsverbinding heeft de fietser voorrang.
- **Materiaal:** Asfalt, met een breedte van 3 m.
- **Verlichting:** Omdat de fietsverbinding veel gebieden met natuurwaarde door-

snijdt, is er voor het merendeel van het tracé gekozen om geen verlichting te plaatsen.

- **Kruisingen:** Bijna alle kruisingen op deze route werden beveiligd. Enkel een conflictvrije oversteek over de N74 in Houthalen-Helchteren moet nog verwezenlijkt worden. Onlangs werd de fietsverbinding via de spoorbrug over het Kempisch kanaal in Neerpelt gerealiseerd. Fietzers kunnen vanaf nu via een eigen overbrugging het kanaal kruisen richting Nederlandse grens en sneller en conflictvrij de verbinding met Hamont-Achel maken.
- **Andere weggebruikers:** Wandelaars en joggers, aangelanden.

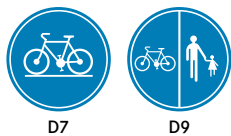

Lijn 18 verbindt Midden- met Noord-Limburg.

Van fietsstraat tot fietssnelweg

Er bestaan vandaag veel verschillende soorten infrastructuur waar fietsers gebruik van kunnen maken. We zetten de belangrijkste op een rij.

Fietspaden

Fietspaden maken deel uit van de openbare weg, net als de rijbaan en het voetpad. Ze worden aangeduid met onderbroken markering en/of een bord D7 of D9. Als er geen begaanbare trottoirs of bermes zijn, dan mogen voetgangers het fietspad volgen. Bromfietsers klasse A zijn eveneens verplicht het fietspad te gebruiken. Voor bromfietsers klasse B geldt deze verplichting in specifieke gevallen.

D10-pad/ Fietsvoetpad

Een D10-pad is een voorziening waarop zowel fietsers als voetgangers toegelaten zijn (gemengd verkeer). Dit wordt aangegeven met een D10-bord. Er zijn geen bromfietsers toegelaten. Een D10-pad vormt steeds een deel van de openbare weg. De toepassing van D10-borden wordt gezien als een uitzonderingsmaatregel. Het reglement van de wegbeheerder bepaalt dat D10 wordt gebruikt wanneer fietsers en voetgangers omwille van de veiligheid moeten gescheiden worden van het overige verkeer en er onvoldoende plaats is om het verkeersbord D9 toe te passen. In de vernieuwde versie van het Vademecum Fietsvoorzieningen vindt u in het derde hoofdstuk meer info over het D10-pad. Zie www.mobieltvlaanderen.be (Mobiliteitsbeleid - Vademecums).

Fietsweg

Fietswegen zijn openbare wegen (in een eigen bedding) die voorbehouden zijn voor fietsers, maar die in de praktijk ook steeds toegankelijk zijn voor voetgangers. Het is mogelijk om ook

F99a

F99b

andere categorieën toe te laten zoals ruiters. Een fietsweg kan aangeduid worden met een

UITGEZONDERD
C3 + M2

bord F99a of F99b (in dit geval wordt een deel van de openbare weg voorbehouden voor elke categorie) of door een combinatie van de borden C3 en M2. Zie ook Mobiliteitsbrief nr. 121.

Fietsnelweg

Fietsnelwegen zijn meestal fietswegen maar bovendien zijn het non-stop hoofdroutes langs het Bovenlokaal Functioneel Fietsrouten netwerk. Kruisingen worden er zo veel mogelijk opgelost door fietsbruggen of -tunnels.

Fietsstraat

Een fietsstraat is een straat binnen een verblijfsgebied die functioneert als belangrijke fietsverbinding en die door vormgeving en inrichting als zodanig herkenbaar is. Het autoverkeer kan beperkt aanwezig zijn maar is duidelijk ondergeschikt aan het fietsverkeer. Verkeersborden F111 en F113 duiden het begin en het einde van een fietsstraat aan.

F111

F113

Fietsers mogen de ganse breedte van de rijbaan gebruiken voor zover ze opengesteld is in hun rijrichting en de helft van de breedte langs de rechterzijde als de rijbaan is opengesteld in beide richtingen. Motorvoertuigen hebben toegang tot de fietsstraat. Zij mogen fietsers niet inhalen en hun snelheid mag niet hoger

liggen dan 30 km/uur. In de vernieuwde versie van het Vademecum Fietsvoorzieningen vindt u in Hoofdstuk 3 meer info over de fietsstraat. Zie www.mobieltvlaanderen.be (Mobiliteitsbeleid - Vademecums).

Jaagpad

Jaagpaden zijn in eerste instantie dienstwegen van de waterwegbeheerders en liggen bijgevolg steeds langs een kanaal of bevaarbare rivier. Fietsers mogen er wel gebruik van maken, maar moeten extra rekening houden met andere gebruikers. De continuïteit van een jaagpad kan worden onderbroken door de aanwezigheid van watergebonden bedrijven. De toegang tot jaagpaden wordt meestal geregeld met een verkeersbord C3 + onderbord met uitzonderingen (afbeelding zie Fietsweg).

Landbouwweg

F99C

Landbouwwegen worden aangegeven door een bord F99C. Voetgangers, fietsers en ruiters mogen er gebruik maken van de ganse breedte van de weg.

Landbouwverkeer, voertuigen naar aanliggende percelen en niet-gemotoriseerde drie- en vierwielers zijn eveneens toegelaten.

Doorlopende straten

De Wegcode heeft een nieuw verkeersbord bij: F45b, doodlopende weg, uitgezonderd voor voetgangers en fietsers. Het aanwijzingsbord moet voetgangers en fietsers duidelijk maken dat een doodlopende weg voor hen doorlopend is.

F45b

Oproep Fietscongres 2014

De Vlaamse Stichting Verkeerskunde organiseert in het voorjaar van 2014 voor de 4de keer het Fietscongres en roept iedereen op die hierover een interessante en vernieuwende bijdrage kan leveren om een voorstel tot presentatie in te dienen. Meer info www.verkeerskunde.be (mobiliteit en verkeersveiligheid - congressen)

Mobiliteitsacademie

De Vlaamse Stichting Verkeerskunde (VSV) en het Instituut voor Mobiliteit (IMOB) van de Universiteit Hasselt hebben binnen de Mobiliteitsacademie een najaarsaanbod aan opleidingen klaar. Kijk op www.verkeerskunde.be (kalender)

5 november: Politiecongres

Dit jaar is het tweejaarlijkse Politiecongres te gast in de politiezone Turnhout. Info en inschrijving op www.verkeerskunde.be

Wijziging Vademecum Fietsvoorzieningen

Het Vademecum Fietsvoorzieningen werd hier en daar licht aangepast. Een nieuwe versie kunt u bekijken op www.mobieltvlaanderen.be (Mobiliteitsbeleid - Vademecums).

Omwille van een nieuwe overheidsaanbesteding zal er gedurende een beperkte periode geen Mobiliteitsbrief verschijnen. Kijk op www.mobieltvlaanderen.be/overheden voor actuele nieuwsberichten.

Oproep: Slimme mobiliteitsschakels

Mobiel 21 vzw en Trage Wegen vzw gaan op zoek naar slimme mobiliteitsschakels. Dat zijn doorsteekjes voor fietsers en wandelaars in stads- en dorpscentra. Binnen het mobiliteitsproject wordt er een inspiratiepakket ontwikkeld, een pilootproject met een centrumstad uitgewerkt en beleidsaanbevelingen rond wegencategorisering geformuleerd. Mobiel 21 vzw is daarom op zoek naar inspirerende voorbeelden. Neem een foto van een slimme mobiliteitsschakel en stuur hem naar Mobiel 21 t.a.v. elke.vanos@mobielt21.be of surf naar www.slimmemobiliteitsschakels.be of www.facebook.com/Slimmeschakels. Je kan er een smartphone mee winnen.

